

52006XC0901(01)

C 210/2

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

1.9.2006.

Smjernice o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003

(2006/C 210/02)

(Tekst značajan za EGP)

UVOD

1. U skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003 ⁽¹⁾, Komisija može odlukom propisati kaznu poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika ako oni, namjerno ili nepažnjom, prekrše članak 81. ili članak 82. Ugovora.
2. Komisija ima široki raspon diskrecije ⁽²⁾ prilikom izvršavanja svojih ovlasti za izricanje takvih kazni, u okvirima postavljenim Uredbom br. 1/2003. Prvo, Komisija mora uzimati u obzir i težinu i trajanje povreda. Drugo, izrečena kazna ne smije premašivati ograničenja utvrđena u članku 23. stavku 2. drugom i trećem podstavku Uredbe br. 1/2003.
3. Kako bi osigurala transparentnost i nepristranost svojih odluka, Komisija je 14. siječnja 1998. objavila Smjernice o načinu utvrđivanja kazni ⁽³⁾. Nakon više od osam godina njihove provedbe, Komisija je stekla dovoljno iskustva za daljnji razvoj i poboljšanje svoje politike u području kazni.
4. Ovlasti Komisije za nametanje kazni poduzetnicima i udruženjima poduzetnika koji namjerno ili nepažnjom prekrše članak 81. ili članak 82. Ugovora ubraja se među sredstva dodijeljena Komisiji za ispunjavanje njezine zadaće nadziranja koja joj je povjerena Ugovorom. Ta zadaća ne samo da uključuje obvezu istrage i sankcioniranja pojedinih povreda, nego i obuhvaća obvezu provedbe opće politike čiji je cilj primjena načela utvrđenih Ugovorom u pitanjima tržišnoga natjecanja i usmjeravanje poslovanja poduzetnika u svjetlu tih načela ⁽⁴⁾. U tu svrhu, Komisija se mora pobrinuti da njezino postupanje ima nužan preventivan učinak ⁽⁵⁾. U skladu s tim, kada Komisija otkrije da je prekršen članak 81. ili članak 82. Ugovora, može se pokazati potrebnim nametnuti kaznu onima koji su postupili protivno pravu. Kazne bi trebale imati dovoljno preventivan učinak ne samo kako bi sankcionirale dotične poduzetnike (poseban preventivni učinak) nego i kako bi

odvratile druge poduzetnike od poduzimanja ili nastavka ponašanja koje je protivno člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (opći preventivni učinak).

5. U svrhu postizanja tih ciljeva primjereno je da se Komisija poziva na vrijednost prihoda od prodaje robe ili usluga na koje se odnosi povreda kao temelj za utvrđivanje kazne. Trajanje povrede također bi trebalo igrati značajnu ulogu u utvrđivanju primjerene visine kazne. Ono nužno utječe na moguće posljedice povrede na tržište. Stoga se smatra važnim da kazna odražava i broj godina tijekom kojih je poduzetnik sudjelovao u povredi.
6. Kombinacija vrijednosti prihoda od prodaje na koju se odnosi povreda te trajanje povrede smatra se primjerenom formulom koja odražava ekonomsku važnost povrede kao i relativnu težinu svakog poduzetnika u povredi. Pozivanje na te čimbenike jasno ukazuje na red veličine kazne i ne treba se smatrati osnovom za metodu automatskog i aritmetičkog izračuna.
7. Također se smatra primjerenim u kaznu uključiti poseban iznos, neovisno o trajanju povrede, kako bi se odvratilo poduzetnike od samog poduzimanja protupravnih aktivnosti.
8. U daljnjim odjeljcima utvrđuju se načela kojima se Komisija vodi u utvrđivanju novčanih kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003.

NAČIN ODREĐIVANJA KAZNE

9. Ne dovodeći u pitanje točku 37. dolje, Komisija će prilikom utvrđivanja kazne koja se izriče poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika primjenjivati sljedeću metodologiju, koja se sastoji od dvije faze.
 10. Prvo, Komisija će utvrditi osnovni iznos za svakog poduzetnika ili udruženje poduzetnika (vidjeti odjeljak 1. dolje).
 11. Drugo, Komisija taj osnovni iznos može prilagoditi na način da ga poviši ili snizi (vidjeti odjeljak 2. dolje).
- 1. Osnovni iznos kazne**
12. Osnovni se iznos kazne utvrđuje pozivajući se na vrijednost prihoda od prodaje te uz primjenu sljedeće metodologije.

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 1 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člankom 81. i 82. Ugovora (SL L 1, 4.1.2003., str. 1.).

⁽²⁾ Vidjeti, na primjer, predmet C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, *Dansk Rørindustri A/S i drugi protiv Komisije* [2005.] ECR I-5425, paragraf 172.

⁽³⁾ Smjernice za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 17 i člankom 65. stavkom 5. Ugovora o EZUČ-u (SL C 9, 14.1.1998., str. 3.).

⁽⁴⁾ Vidjeti, na primjer, *Dansk Rørindustri A/S i drugi protiv Komisije*, citirano gore, paragraf 170.

⁽⁵⁾ Vidjeti Spojene predmete 100/80 do 103/80 *Musique Diffusion française i drugi protiv Komisije* [1983.] ECR 1825, paragraf 106.

A. Izračun vrijednosti prihoda od prodaje

13. U određivanju osnovnog iznosa kazne koju će nametnuti, Komisija će upotrijebiti vrijednost prihoda od prodaje robe ili usluga tog poduzetnika na koju se povreda izravno ili neizravno ⁽¹⁾ odnosi u odgovarajućem zemljopisnom području unutar Europskoga gospodarskog prostora. Komisija će u pravilu uzeti u obzir prihode od prodaje koje je taj poduzetnik ostvario tijekom posljednje pune poslovne godine svoga sudjelovanja u povredu (dalje u tekstu „vrijednost prodaje“).
14. Ako se povreda udruženja poduzetnika odnosi na djelovanja njegovih članova, vrijednost prodaje općenito odgovara zbroju vrijednosti prodaje koju su ostvarili njegovi članovi.
15. Prilikom određivanja vrijednosti prihoda od prodaje koje je ostvario poduzetnik, Komisija uzima u obzir najbolje raspoložive podatke tog poduzetnika.
16. Ako su podaci koje je poduzetnik stavio na raspolaganje nepotpuni ili nepouzdana, Komisija može odrediti vrijednost prihoda od prodaje na temelju djelomičnih podataka koje je dobila i/ili svih drugih informacija koje drži bitnim i primjerenim.
17. U vrijednost prodaje nije uključen porez na dodanu vrijednost kao niti drugi porezi koji su izravno vezani uz prodaju.
18. Ako zemljopisni opseg povreda premašuje granice Europskoga gospodarskog prostora (npr. u slučaju svjetskih kartela), mjerodavni prihodi od prodaje takvih poduzetnika unutar Europskoga gospodarskog prostora ne moraju primjereno odražavati težinu svakog poduzetnika u povredi. To poglavito može biti slučaj kod sporazuma o podjeli tržišta na svjetskoj razini.

U takvim okolnostima, kako bi odrazila i ukupnu visinu mjerodavnih prihoda od prodaje unutar Europskoga gospodarskog prostora i relativnu težinu svakog poduzetnika u povredi, Komisija može ocijeniti ukupnu vrijednost prihoda od prodaje robe ili usluga na koje se povreda odnosi na mjerodavnom zemljopisnom području (širem od Europskoga gospodarskog prostora), može odrediti udio prihoda od prodaje svakog poduzetnika koji je sudjelovao u povredi na tom tržištu te može primijeniti taj udio na ukupnu vrijednost prihoda od prodaje tih poduzetnika unutar Europskoga gospodarskog prostora. Rezultat se koristi kao vrijednost prihoda od prodaje za utvrđivanje osnovnog iznosa novčane kazne.

B. Utvrđivanje osnovnog iznosa kazne

19. Osnovni iznos kazne povezan je s udjelom vrijednosti prihoda od prodaje, ovisno o stupnju težine povrede, pomnoženo s godinama trajanja povrede.

⁽¹⁾ To se odnosi, na primjer, na horizontalne sporazume o određivanju cijena za određeni proizvod, pri čemu cijena takvog proizvoda služi kao temelj za cijenu proizvoda lošije ili bolje kvalitete.

20. Težina svake vrste povreda ocjenjuje se za svaki slučaj posebno, uzimajući u obzir sve bitne okolnosti pojedinog slučaja.
21. U pravilu se udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir utvrđuje u visini do 30 % vrijednosti prihoda od prodaje.
22. Pri odlučivanju treba li udio vrijednosti prihoda od prodaje, koji se u danom slučaju treba razmotriti, biti na donjem ili na gornjem dijelu tog raspona, Komisija uzima u obzir niz čimbenika kao što je narav povreda, zajednički tržišni udio svih dotičnih poduzetnika, zemljopisni opseg povreda te je li povreda u potpunosti izvršena ili ne.
23. Horizontalni sporazumi o određivanju cijena, podjeli tržišta te ograničenju proizvodnje ⁽²⁾, koji su obično tajni, po svojoj su naravi među najtežim oblicima ograničavanja tržišnog natjecanja. Sa stajališta politike tržišnog natjecanja, njih se kažnjava visokim novčanim kaznama. Stoga je udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir u takvim slučajevima povreda u pravilu u gornjem dijelu tog raspona.
24. Kako bi se u potpunosti uzelo u obzir trajanje sudjelovanja svakog poduzetnika u povredi, iznos određen temeljem vrijednosti prihoda od prodaje (vidjeti točke 20. do 23. gore) množi se s brojem godina sudjelovanja u povredi. Razdoblja kraća od šest mjeseci broje se kao pola godine; razdoblja dulja od šest mjeseci, ali kraća od jedne godine, broje se kao puna godina.
25. Osim toga, bez obzira na trajanje sudjelovanja poduzetnika u povredi, Komisija u osnovni iznos uključuje iznos od između 15 % i 25 % vrijednosti prihoda od prodaje kako je definirano gore u odjeljku A kako bi odvrtila poduzetnike od samog sklapanja horizontalnih sporazuma o određivanju cijena, podjeli tržišta i ograničenju proizvodnje. Takav dodatni iznos Komisija može primijeniti i u slučaju drugih povreda. U svrhu odlučivanja o udjelu vrijednosti prihoda prodaje koji se treba razmotriti u pojedinom slučaju, Komisija uzima u obzir niz čimbenika, a posebno one spomenute u točki 22.
26. Ako je vrijednost prihoda od prodaje koje su ostvarili poduzetnici koji sudjeluju u povredi slična, ali ne i jednaka, Komisija za svakog od tih poduzetnika može odrediti jednaku osnovnu visinu kazne. Nadalje, u određivanju osnovnog iznosa kazne Komisija primjenjuje zaokružene iznose.

2. Prilagodbe osnovnih iznosa

27. Prilikom određivanja kazne Komisija može uzeti u obzir okolnosti koje za posljedicu imaju povišenje ili sniženje osnovnog iznosa utvrđenoga gore u odjeljku 1. Komisija tako postupa na temelju ukupne ocjene uzimajući u obzir sve bitne okolnosti.

⁽²⁾ To uključuje sporazume, usklađena djelovanja i odluke udruženja poduzetnika u smislu članka 81. Ugovora.

A. Otegotne okolnosti

28. Osnovni iznos može se povisiti ako Komisija utvrdi postojanje otegotnih okolnosti, kao što su:

- ako poduzetnik nastavi s istom ili sličnom povredom ili je ponovi nakon što je Komisija ili nacionalno tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja utvrdilo da je poduzetnik prekršio članak 81. ili 82.: osnovni iznos povisuje se za do 100 % za svaki utvrđeni slučaj takve povrede,
- odbijanje suradnje s Komisijom ili ometanje Komisije u provedbi njezinih istraga,
- uloga predvodnika ili pokretača povrede; Komisija također osobitu pozornost posvećuje svim mjerama kojima je cilj bio prisiliti druge poduzetnike na sudjelovanje u povredi i/ili svim mjerama osвете poduzetima protiv drugih poduzetnika s ciljem provedbe ponašanja koje predstavlja povredu.

B. Olakotne okolnosti

29. Osnovni se iznos može sniziti ako Komisija utvrdi postojanje olakotnih okolnosti, kao što su:

- ako dotični poduzetnik dokaže da je prekinuo povredu odmah nakon intervencije Komisije: to se ne primjenjuje na tajne sporazume ili ponašanje (osobito kartele),
- ako poduzetnik dokaže da je povreda nastupila nepažnjom,
- ako poduzetnik dokaže da je njegovo sudjelovanje u povredi znatno ograničeno i tako dokaže da je tijekom razdoblja u kojemu je sudjelovao u sporazumu koji predstavlja povredu zapravo izbjegavao provoditi takav sporazum opredjeljujući se za konkurentno ponašanje na tržištu: sama činjenica da je poduzetnik sudjelovao u povredi kraće od drugih ne smatra se olakotnom okolnošću budući da se to već odražava u osnovnom iznosu kazne,
- ako je dotični poduzetnik učinkovito surađivao s Komisijom u opsegu koji premašuje područje primjene Obavijesti o oslobođanju od kazne te koji premašuje njegovu zakonsku obvezu suradnje,
- ako su javna tijela ili zakonodavstvo⁽¹⁾ dozvoljavali ili poticali protutržišno ponašanje poduzetnika.

⁽¹⁾ To ne dovodi u pitanje moguće postupke protiv dotične države članice.

C. Posebno povišenje kazne u svrhu preventivnog djelovanja

30. Komisija posebnu pozornost posvećuje tome da kazne imaju dovoljan preventivan učinak; u tu svrhu Komisija može povisiti kaznu protiv poduzetnika koji ostvaruju osobito visoke prihode povrh prihoda od prodaje robe ili usluga na koje se odnosi povreda.
31. Komisija također uzima u obzir potrebu za povišenjem kazne kako bi premašila iznos protupravne koristi ostvarene povredom, ako je taj iznos moguće procijeniti.

D. Pravno utvrđeni najviši dozvoljeni iznos

32. Konačni iznos kazne ne smije ni u kojem slučaju premašivati 10 % ukupnog prometa koji je u prethodnoj poslovnoj godini ostvario poduzetnik ili udruženje poduzetnika koji sudjeluju u povredi, kako je utvrđeno u članku 23. stavku 2. Uredbe br. 1/2003.
33. Ako se povreda udruženja poduzetnika odnosi na postupke njegovih članova, kazna ne smije premašivati 10 % zbroja ukupnog prometa svakog aktivnog člana na tržištu pogođenom takvom povredom.

E. Obavijest o oslobođanju od kazne

34. Komisija primjenjuje pravila o oslobođanju od kazne u skladu s uvjetima utvrđenim u obavijesti koja se primjenjuje.

F. Sposobnost plaćanja

35. U iznimnim slučajevima Komisija može na zahtjev poduzetnika u specifičnom društvenom i gospodarskom okruženju uzeti u obzir njegovu nesposobnost plaćanja. Komisija nijedno sniženje kazne odobreno iz tog razloga ne temelji samo na utvrđenoj činjenici da se poduzetnik nalazi u nepovoljnoj ili slaboj financijskoj situaciji. Sniženje bi se moglo odobriti samo na temelju objektivnih dokaza da bi nametanje kazne, kako je predviđeno u ovim Smjernicama, nepovratno ugrozilo gospodarsku održivost dotičnog poduzetnika i dovelo do potpunoga gubitka vrijednosti njegove imovine.

KONAČNA RAZMATRANJA

36. Komisija u određenim slučajevima može izreći simboličnu kaznu. Obrazloženje za izricanje takve kazne treba se navesti u sklopu odluke.

37. Unatoč tome što ove Smjernice daju opću metodologiju za utvrđivanje kazni, pojedinosti danog slučaja ili potreba za postizanjem preventivnog učinka u pojedinom slučaju mogu opravdati odstupanje od takve metodologije ili od ograničenja navedenih u točki 21.
38. Ove Smjernice primjenjuju se u svim slučajevima u kojima je prijedlog mjera i rokova za uklanjanje štetnih učinaka dostavljen nakon datuma njihovog objavljivanja u Službenome listu, bez obzira je li kazna izrečena u skladu s člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003. ili člankom 15. stavkom 2. Uredbe 17/62 ⁽¹⁾.
-

⁽¹⁾ Članak 15. stavak 2. Uredbe 17/62 od 6. veljače 1962.: Prva uredba o primjeni članaka 85. i 86. [sada 81. i 82.] Ugovora (SL 13, 21.2.1962., str. 204.).